

SAKSBEHANDLER
Ingunn Beyer Hansen, Ingunn Holm

VÅR DATO
29.05.2026

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

VÅR REF.
22/03756-6

DERES REF.

DERES DATO

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Kommunedelplan for samferdsel på Lierskogen, Tranbykrysset – Asker grense, Lier kommune. Innsigelse

Riksantikvaren ble orientert om saken i kontakt med Buskerud fylkeskommune 4.5.2026. Vi viser også til vårt brev av 18.5.2026 hvor vi ga beskjed om at vi tok over den delen av kommunedelplanen som omfatter det freda Tranbykrysset, som kulturmiljømyndighet. Vi viser også til Lier kommunes brev av 12.5.2026, hvor vi fikk utsatt frist til søndag 31.5.2026. Vi viser også til Statens vegvesens innsigelse, datert 27.5.2026, som Riksantikvaren har mottatt i kopi.

I "Forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven" er Riksantikvaren gitt mulighet til å ta over saker som kan få følger for kulturminner eller kulturmiljø av nasjonal verdi.

Riksantikvaren har som direktorat det overordna ansvaret for at den nasjonale kulturmiljøpolitikken blir gjennomført. Riksantikvaren kan derfor ta over enkeltsaker der nasjonale kulturmiljøinteresser kan være truet.

Riksantikvaren reiser innsigelse til kommunedelplan for samferdsel på Lierskogen, Tranbykrysset – Asker grense når det gjelder planene for Tranbykrysset.

Tranbykrysset er et fredet kulturminne. Forslaget til kommunedelplan er ikke forenlig med ivaretagelse av de nasjonale kulturmiljøverdiene.

Riksantikvaren vil understreke at trafikksikkerhet er et vesentlig samfunnshensyn som skal vektlegges. Vi ser fram til en dialog med Lier kommune for å finne løsninger som både sikrer det fredete anlegget, og trafikale utfordringer i området.

Riksantikvaren reiser også innsigelse på grunnlag av tekniske feil i planen.

Planforslaget

Lier kommune ønsker gjennom kommunedelplan for samferdsel på Lierskogen, Tranbykrysset – Asker grense å åpne for en ombygging av Tranbykrysset med en rundkjøring på hver side av motorvegen.

Kulturmiljøinteresser

Tranbykrysset er en vesentlig del av et fredet veganlegg, og et kulturminne av nasjonal verdi. Motorvegen fra 1967 – 1972 er fredet etter kulturminneloven § 22a i Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer (FOR-2011-11-09-1088). Dette anlegget er valgt ut for fredning i tett dialog med Statens vegvesen som sektormyndighet for veg. Veggen ble innlemmet i Statens vegvesens verneplan allerede sent på 1990-tallet. Fredningen trådte i kraft i 2008. Presiseringene av fredningen ble sist revidert i november 2022. Det kom ikke innspill til revideringen av fredningsforskriften som omfatter E18 i Lier til høringen i 2022.

Ved Tranbykrysset er det planskilte kryss med av- og påkjøringsramper og god linjeføring med løftet vegbane og slake svinger. De åpne grøntarealene er en viktig del av fredningen, da de hører sammen med konseptet for den nye veg-løsningen, der hensikten med å etablere de åpne grøntarealene var å sørge for god sikt i trafikken. Det samme gjelder for midtrabattene mellom motgående kjørefelt under brua. De samlede elementene i fredningen gir et komplett veganlegg og er et godt eksempel på tidlig motorvegutbygging i Norge. Den har tidstypiske løsninger og teknisk standard med midtdeler, to felt i samme retning og bred vegskulder, i tillegg til de nevnte karaktertrekkene. Vegløsningen er svært godt tilpasset landskapet. I dette området ligger også E18 mer eller mindre parallelt med eldre veganlegg som Sølveien med Paradisbakkene, og Lierbakkene. Dette viser tidsdybden for samferdselen i området og ulike vegstandarder.

Formålet med fredningen er å sikre og bevare vegstrekningen som eksempel på en av de første motorvegene i landet. Fredningen skal sikre og bevare vegens karakter, samt opplevelsen av vegen i landskapet. Når det gjelder Tranbykrysset med tilhørende grøntarealer omfattes følgende elementer av fredningen:

- krysset
- av- og påkjøringsfeltene
- vegenes linjeføring

- vegprofil med skråningsutslag
- åpne grøntarealer
- terrengtilpasning

Fredningen skal sikre vegens linjeføring, definert av vegens horisontal- og vertikalkurvatur. Fredningen skal sikre vegprofilen der over- og underbygning med vegbredde, grøfter og stikkrenner inngår. Skråningsutslaget omfatter den delen av sideterrenget som har vært endret som følge av anleggets tilpasning til det naturlige terrenget. Fredningen omfatter også terrengtilpasninger. Med terrengtilpasning menes den delen av vegens sideterreng som har vært endret som følge av anleggets tilpasning til det naturlige terrenget.

Fredningen styres av bestemmelsene i forskriften. Her omhandles blant annet hvordan freda anlegg skal forvaltes:

"§ 1-3. Fredningsbestemmelser

Byggverk og anlegg som er fredet etter forskriften skal forvaltes på en slik måte at de kulturhistoriske og arkitektoniske verdier de representerer, blir ivaretatt. Det er ikke tillatt å foreta inngrep i fredete byggverk og anlegg så langt de er fredet."

Riksantikvarens vurdering

Når et anlegg er fredet, er målsettingen å sikre langsiktig bevaring av nasjonale kulturmiljøverdier. Dette innebærer at endringer må være begrenset og godt begrunnet. I plansaker skal hensynet til de fredete kulturminnene ligge som et grunnleggende premiss for utarbeidelse av saken.

Forslaget i kommunedelplanen for samferdsel på Lierskogen, med etablering av rundkjøringer på hver side av motorvegen, er et stort inngrep i det fredete Tranbykrysset. Slik tiltaket er foreslått, innebærer det en vesentlig endring av det fredete kulturmiljøet.

Riksantikvaren reiser **innsigelse** til planene for rundkjøringer tilknyttet Tranbykrysset, slik disse er framstilt i kommunedelplan for samferdsel på Lierskogen, Tranbykrysset – Asker grense.

Riksantikvaren har forståelse for at Lier kommune ønsker å optimalisere trafikk-løsningene i sin kommune, inkludert Tranbykrysset. Men løsningene som velges for Tranbykrysset må være innenfor rammene av fredningen. Det er viktig at eventuelle videre planer for området utformes i tett dialog med kulturmiljøforvaltningen og Statens vegvesen, og med det fredete anlegget som premiss.

Vi viser også til innsigelsen fra Statens vegvesen, der det kommer fram at tiltaket er mangelfullt utredet. Det kan dermed være enda større konsekvenser for det fredete kulturmiljøet enn de som framkommer i de oversendte sakspapirene.

I kommunedelplan for samferdsel på Lierskogen, Tranbykrysset – Asker grense er det fredete området avmerket med hensynssone c) med SOSI-kode H570, vern av kulturmiljø, med en tilhørende bestemmelse som ikke gjenspeiler at området er fredet. Fredete anlegg skal i arealplaner få hensynssone d) med SOSI-kode H730 – båndlagt etter kulturminneloven, og en tilhørende bestemmelse som gjenspeiler at området innenfor hensynssonen er fredet.

Vi kan også opplyse om at hensynssone c) i kommunedelplaner ikke kan få bestemmelser, men bare retningslinjer.

Riksantikvaren reiser **innsigelse** til at det er brukt feil hensynssone, og til at planbestemmelsen er utilstrekkelig og kan åpne for tiltak som ikke er i samsvar med områdets status som fredet.

Konklusjon

Riksantikvaren reiser **innsigelse** til kommunedelplan for samferdsel på Lierskogen, Tranbykrysset – Asker grense i Lier kommune når det gjelder planene for Tranbykrysset.

Kommuneplanens forslag går ut over de rammene for utvikling av krysset som fredningen av Tranbykrysset innebærer. Dette truer nasjonale kulturminneverdier. Tranbykrysset er valgt ut som et nasjonalt viktig kulturminne av Riksantikvaren og Statens vegvesen i en omforent prosess. Det er også brukt feil hensynssone, og bestemmelsene for hensynssonen gjenspeiler ikke områdets status som fredet.

Riksantikvaren ser fram til en dialog med Lier kommune for å finne fram til løsninger som både sikrer det fredete anlegget, og det som måtte være av trafikale utfordringer i området.

Når det gjelder øvrige kulturminneinteresser som berøres av kommunedelplanen, vil Buskerud fylkeskommune uttale seg til disse.

Hilsen

Kristine Johansen
seksjonssjef

Linda Veiby
avdelingsdirektør

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Mottakere:
Lier kommune

Kopi til:
Statens vegvesen
Buskerud fylkeskommune